

TÜRK İŞ NE ZAMAN DEĞİŞTİRİLEBİLİR?

Aydınlık Gazetesi, 10 Eylül 2013

Yıldırım Koç

Türk-İş'in AKP iktidarları döneminde izlediği teslimiyetçi ve işbirlikçi politikanın geçmişte örneği, olsa olsa 12 Eylül darbesi sonrasındaki günlerde görülebilir.

Türk-İş yönetimi o dönemde darbecilerle tam bir uyum içinde çalışmıştı. Hatta darbecilerden daha darbeciydi. 1983 yılında 2821 sayılı Sendikalar Kanunu taslağı Milli Güvenlik Konseyi'nde tartışılırken, Sosyal Güvenlik Bakanı kimliğiyle bu toplantıya katılan Sadık Şide (Türk-İş Genel Sekreteri), DİSK'in malvarlığına el konmasını talep etmiş, darbeci Kenan Evren ise bunun hukuk dışı olacağını söyleyerek, engel olmuştu.

Türk-İş'i Bahar Eylemleri Değiştirdi

O yıllarda Türk-İş nasıl değiştirilebilir sorusunu tartışıyorduk. Hatta bu konuda bir kitap bile yazmıştım. **Türk-İş Neden Böyle, Nasıl Değişecek?** isimli bir kitabım tam 27 yıl önce yayımlandı. Zannediyordum ki, doğru programların formüle edilmesi ve sendikacılara sunulması, Türk-İş içinde bir değişim ve dönüşüm sağlayabilir.

Türk-İş'in 1986 yılı sonunda gerçekleştirilen genel kurulunda muhalefetin programını, Petrol-İş Sendikası'ndan rahmetli İlyas Köstekli ile hazırlamıştık.

Türk-İş değişti ve 1989 ve özellikle 1992 yılından itibaren önemli eylemler gerçekleştirdi. Türk-İş'in eylemliliği 2002 yılı sonlarına kadar devam etti.

Türk-İş'i sendikacılar mı değiştirdi?

Yoksa tabandaki hareketlenme Türk-İş sendikacılarını mı değiştirdi?

Bu sorulara verilecek yanıt, bugün Türk-İş'in değişim sürecine ışık tutacak.

Günümüzde Türk-İş'in teslimiyetçi ve yandaş politikalarını sendikacılar mı değiştirecek, yoksa tabandaki bir hareketlilik herkesin tavrında bir değişikliğe mi yol açacak?

Türk-İş'te değişimin dinamiğini Sendikal Güç Birliği Platformu mu belirleyecek, taban mı?

Tabii ki bu değişim sürecinde yalnızca bir etmen söz konusu değil; ancak belirleyici olan etmen hangisi?

1980 yılından 1988 yılına kadar kamu sektöründe gerçek gelirler üçte bir düzeyin düştü. Ücretlerin satınalma gücü 1980 yılında 100 kabul edilirse, 1988 yılında 34'e kadar gerilemişti. Diğer bir deyişle, müthiş bir "mutlak yoksullaşma" yaşanmıştı.

Dönüşümün İki Önkoşulu

Mutlak yoksullaşma kendiliğinden tepkiye yol açmaz. İnsanlar korku duvarını aşamamışsa, küfür ve beddua edebiyatı gelişir; toplumsal patlama olmaz, toplumsal çürüme yaygınlaşır. Mutlak yoksullaşmanın yanı sıra, insanların canına, namusuna ve malına yönelik ciddi tehditler veya saldırılar da aynı etkiyi gösterir.

Büyük toplumsal hareketlerin ikinci önkoşulu, hakim sınıflar cephesinde bir çatlak veya gediktir. Kitleler, sonuç alacaklarını sezmezlerse, mücadeleden çekinir. 1989 yılında ANAP'ın Mart ayındaki yerel seçimlerde yaşadığı büyük yenilgi, bu algıyı sağladı.

Mutlak yoksullaşma ve zayıf siyasi iktidar algısı, bahar eylemlerini patlattı.

Bahar eylemleriyse sendikacıları değiştirdi.

Tabanın mücadelesi sendikacının tavrını değiştirdi. Tavrını değiştirmeyen sendikacının kendisi değiştirildi.

Türk-İş'e bağlı sendikaların 1987 yılındaki 711 şubesinin 338'inin (yüzde 48) şube başkanları 1990 yılına kadar değiştirildi.

Aynı dönemde Türk-İş'e bağlı 32 sendikanın 15'inin genel başkanları gitti. Bu sendikaların 196 genel merkez yöneticisinin 97'si (yüzde 49) yerlerini koruyamadı.

Yine aynı süreç yaşanacak.

Türk-İş'i, bazı sendikacılar değil, işçi sınıfına ve ülkemize yönelik yoğunlaşacak saldırılara ve derinleşen iktisadi krizin olumsuz sonuçlarına karşı tepki göstermekten başka çaresi kalmayan işçilerin, çökmekte olan AKP iktidarına karşı yükselecek mücadelesi değiştirecek.